

Vastaus valtuustoaloitteeseen vaikuttamistoimielinten asiantuntemus käyttöön

Kunnanhallitus 08.05.2023 § 126

Valmistelija hallintojohtaja Riina Kivistö

Lempäälän kunnan hallintosäännön 14 luvun 1 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kunnan toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa.

Hallintosäännön 16 luvun 2 §:n mukaan aloitteen käsittelee 8 kuukauden kuluessa se viranomainen, jolla on toimivalta tehdä päätöksiä aloitteen tarkoittamassa asiassa.

Kunnanvaltuuston kokouksessa 26.4.2023 valtuutettu Tuula Petäkoski-Hult jätti 30 valtuutetun tai varavaltuutetun allekirjoittaman valtuustoaloitteen ”**Vaikuttamistoimielinten asiantuntemus käyttöön**”.

Kunnanvaltuusto lähetti valtuustoaloitteen kunnanhallituksen valmisteltavaksi.

Lisätietoja: hallintojohtaja Riina Kivistö, puh. 040 133 7485

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää lähettää valtuustoaloitteen hallintoprosessiin valmisteltavaksi.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.

Tiedoksi

hallintoprosessi

Kunnanhallitus 13.11.2023 § 277
373/00.01.02/2023

Valmistelija hyvinvointisuunnittelija Anna Mäkelä, järjestösuunnittelija Anu Nevalainen ja hallintosihteeri Emma Tammelin

Taustaa

26.4.2023 jätetyssä valtuustoaloitteessa esitetään, että Lempäälän kunnan vaikuttamistoimielimille ja näiden edustajille mahdollistetaan tosiasiallinen osallistuminen asioiden valmisteluun ja mielipiteiden edistämiseen Kuntalain ja Kuntaliiton ohjeiden mukaisesti. Lisäksi aloitteessa esitetään, että Lempäälän kunnan hallintosääntöön tulee tehdä tarvittavat muutokset, jotta ansiomenetykskorvausten maksaminen on mahdollista myös vaikuttamistoimielinten edustajille.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Vaikuttamistoimielimet ovat vaikuttamis- ja kuulemiskanavia, jotka kunnanhallituksen on asetettava, ja joille on järjestettävä niiden toimintaedellytykset. Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyminen 1.1.2023 ei ole muuttanut tätä tilannetta, mutta hyvinvointialueilla on omat vaikuttamistoimielimensä.

Vaikuttamistoimielimet ovat siis edustamansa väestöryhmän vaikuttamis- ja kuulemiskanavia. Sen sijaan ne eivät ole varsinaisia toimielimiä, eivätkä siten kunnan viranomaisia. Niiden jäsenet ja varajäsenet eivät myöskään ole luottamushenkilöitä, eivätkä näin ollen toimi virkavastuulla.

Kuntaliitto ohjeistaa, että kuntien tulisi hyödyntää vaikuttamistoimielimiä monissa eri tilanteissa, kuten strategioiden, talousarvion, osallistuvan budjetoinnin, kaavoituskatsausten, kehittämissuunnitelmien, hyvinvointisuunnitelmien ja -kertomusten, osallisuusohjelman, palveluiden järjestämisen sekä organisaatiomuutosten vaikutusten arvioinnin yhteydessä. Lempäälän kunta pyrkii noudattamaan tätä suositusta ja edistämään kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia. Tyypillisimmin vaikuttamistoimielimet osallistuvat päätöksentekoon aloitteillaan ja lausunnoillaan. Lempäälässä pyritään edistämään lisäksi ketterää vaikuttamista ilman hallinnollisesti vaikeita käsittelyprosesseja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan (6 §) kunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Lempäälän kunnan hyvinvoinnin edistämisen yhteistyörakenteeseen kuuluvien ikäryhmittäisten kumppanuustiimien on tarkoitus osaltaan toteuttaa tätä tehtävää. Yhteistyörakenne on hyväksytty osana Lempäälän kunnan hyvinvointisuunnitelmaa kunnanvaltuustossa 31.8.2022 ja kumppanuustiimit ovat aloittaneet toimintansa vuoden 2023 alusta. Rakennetta sekä toimintaa arvioidaan ensimmäisen toimintavuoden lopulla. Jotta kunnan työntekijöiden poikkihallinnollinen yhteistyö eri toimialojen välillä toteutuisi kumppanuustiimeissä suunnitellusti, kokoontuvat kumppanuustiimit pääasiassa virka-aikana.

Hyvinvoinnin edistämisen rakenteen työryhmien toimintaan ei ole erikseen varattuna tällä hetkellä määrärahaa. Systemaattista yhteistyötä hyvinvoinnin edistämisessä on edelleen kehitettävä vaikuttamistoimielimien, järjestöjen ja muiden Lempäälässä toimivien yhteisöjen kanssa kumppanuustiimirakenteen kehittämisen ohella. Vaikuttamistoimielinten roolia hyvinvointisuunnitelmien, -ohjelmien ja -raporttien valmistelussa on tarkoitus vahvistaa ja suunnitelmatyöhön osallistumisen prosesseja selkiyttää. Lisäksi järjestöyhteistyön rakenteisiin ollaan valmistelemassa erillistä hyvinvoinnin edistämisen teemafoorumia, joka tarjoaisi kumppanuustiimejä laajemman alustan yhteistyölle järjestöjen kanssa.

Osallisuuden edistämiseen liittyviä tarpeita, prosesseja ja rakenteita ollaan kehittämässä laajemmin syksyllä 2023 käynnistyvässä Kiinnity kuntaasi -kärkihankkeessa. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen on koko kuntaa koskettava asia, joka ei kehity tyhjiössä vaan tarvitsee ihmisten lisäksi turvallisen ympäristön, aidon dialogisen suhteen ja yhteiskehittämistä. Hankkeen tuotoksena luodaan osallisuusohjelma yhteistyössä kuntalaisten, luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja vaikuttamistoimielinten kanssa. Osallisuusohjelma tulee jatkossa toimimaan ohjenuorana kunnan osallisuustyölle ja se on tarkoitus liittää osaksi kunnan hyvinvointisuunnitelmaa.

Kunnassa valmistellaan tällä hetkellä päätösten ennakkovaikutusten arviointia. Valmistelussa huomioidaan vaikuttamistoimielinten rooli niin, että vaikutusmahdollisuudet ovat valmistelussa olevaan asiaan liittyen oikeassa suhteessa ja vaikutusmahdollisuudet ovat tasalaatuisia sekä systemaattisia jo valmisteluvaiheen huomioivia.

Lempäälän kunnan hallintosäännön mukaan vaikuttamistoimielimillä on suora aloiteoikeus valtuuston kokouksissa ja hallintosäännön palkkiosäännössä on jo huomioitu vaikuttamistoimielinten osalta kokouspalkkiot. Tällä hetkellä seniorineuvostolla on kokoussihteerinä kunnan hallintosihteerin ja nuorisovaltuuston osalta on käynnistetty lautakuntakummitoiminta. Kunta ottaa huomioon vaikuttamistoimielinten lausunnot ja aloitteet kunnan päätöksenteossa.

Vaikuttamistoimielinten osaamista on hyödynnetty muun muassa kuntastrategian valmistelussa, kaavaprosesseissa ja tarvittaessa järjestetty työpajoja hankkeiden yhteydessä. Tunnistamme kuitenkin, että vaikuttamistoimielinten hyödyntämisessä on kehitettävää. Kunnassa pyritäänkin jatkossa kehittämään yhteistyötä molempia osapuolia palvelevalla tavalla esimerkiksi päätösten ennakkovaikutusten arvioinnin prosessissa.

Ansionmenetykskorvaus on tarkoitettu korvaamaan vaaleilla valituille luottamushenkilöille korvaukseksi ansionmenetyksestä sekä kustannuksista, joita luottamustoimen vuoksi aiheutuu sijaisen palkkaamisesta, lastenhoidon järjestämisestä tai muusta vastaavasta syystä. Vaikuttamistoimielimet eivät ole kunnan toimielimiä eivätkä jäsenet ole kunnan luottamushenkilöitä, joten ansionmenetykskorvausten maksaminen ei ole perusteltua.

Lisätietoja: hallintojohtaja Riina Kivistö, puh. 040 1337 485 ja hallintopäällikkö Riku Rekonen, puh. 050 3839 076

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen ja toteaa sen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.